

BOLALAR O'RTASIDA IJOBIY MUNOSABATNI SHAKLLANTIRISHDA GURUHIY MASHG'ULOTLAR OLIB BORISHNING O'RNI VA AHAMIYATI

Miyassarova Maqsuda Muhammadzarif qizi

Ishtixon tumani MMTBga qarashli 76-maktabi psixologi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada bolalar o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantirish jarayonida guruhiiy mashg'ulotlarning o'rni va ahamiyati yoritilgan. Bolalarning ijtimoiy rivojlanishi, muloqot ko'nikmalarini shakllantirish va jamoada hamkorlik qilish qobiliyatini rivojlantirishda guruhiiy mashg'ulotlar muhim pedagogik va psixologik vosita hisoblanadi. Maqolada bolalar o'rtasidagi ijtimoiy munosabatlarning shakllanishi, jamoaviy faoliyatning psixologik xususiyatlari hamda guruhiiy mashg'ulotlar orqali bolalarda hamkorlik, o'zaro hurmat va empatiya tuyg'ularini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, maktab psixologi va pedagoglarning guruhiiy mashg'ulotlarni tashkil etishdagi roli ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: guruhiiy mashg'ulotlar, ijtimoiy munosabatlar, bolalar psixologiyasi, muloqot ko'nikmalari, hamkorlik, empatiya, jamoa, psixologik trening, tarbiya jarayoni.

KIRISH

Bugungi kunda bolalarning ijtimoiy rivojlanishi ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Bolalar jamoada yashash, boshqalar bilan muloqot qilish va hamkorlikda faoliyat yuritish orqali ijtimoiy tajriba orttiradi. Shu sababli ta'lim muassasalarida bolalar o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Bolalar o'rtasidagi ijobiy munosabatlar – bu o'zaro hurmat, do'stlik, hamkorlik va bir-birini qo'llab-quvvatlashga asoslangan ijtimoiy aloqalardir. Bunday munosabatlar bolalarning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ularning

jamoada o'z o'rnini topishiga yordam beradi. Bolalar o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantirishda guruhiiy mashg'ulotlar muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Guruhiiy mashg'ulotlar jarayonida bolalar birgalikda faoliyat yuritadi, fikr almashadi va turli vazifalarni jamoaviy tarzda bajaradi. Bu jarayon bolalarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda jamoada ishlash qobiliyatini shakllantiradi.

Guruhiiy mashg'ulotlarning asosiy maqsadi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish va jamoaviy hamkorlikni mustahkamlashdir. Bunday mashg'ulotlar orqali bolalar o'z fikrini erkin ifoda etishni, boshqalarni tinglashni va umumiy qarorga kelishni o'rganadi.

Bolalar psixologiyasiga ko'ra, guruhiiy faoliyat jarayonida bolalarda empatiya, ya'ni boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish qobiliyati rivojlanadi. Empatiya bolalarning bir-biriga nisbatan mehribon va hurmatli bo'lishiga yordam beradi.

Shuningdek, guruhiiy mashg'ulotlar bolalarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi. Jamoa bilan ishlash jarayonida bolalar o'z fikrini bildirishdan qo'rqmaydi va o'z qobiliyatlarini namoyon etishga harakat qiladi. Bolalar o'rtasidagi ijobiy munosabatlarni rivojlantirishda psixologik treninglar muhim o'rin tutadi. Psixologik treninglar bolalarning muloqot madaniyatini rivojlantirish, konfliktlarni hal qilish va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Maktab psixologi guruhiiy mashg'ulotlarni tashkil etishda muhim rol o'ynaydi. Psixolog bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni rejalashtiradi va ularni samarali tashkil etadi. Bunday mashg'ulotlar bolalarning ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Guruhiiy mashg'ulotlar jarayonida turli o'yin metodlaridan foydalanish ham samarali hisoblanadi. O'yinlar bolalarning qiziqishini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Shu bilan birga, o'yin faoliyati bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. Bolalar o'rtasidagi ijtimoiy munosabatlarning rivojlanishida sinfdagi psixologik muhit ham muhim ahamiyatga ega. Agar sinf jamoasida do'stona va qo'llab-quvvatlovchi muhit mavjud bo'lsa, bolalar o'zlarini erkin his qiladi va ijobiy munosabatlar shakllanadi.

О'qituvchilar ham guruhiy mashg'ulotlarni tashkil etishda faol ishtirok etishi kerak. O'qituvchi bolalarni hamkorlikka undashi, ularning fikrini qadrlashi va jamoaviy faoliyatni qo'llab-quvvatlashi zarur. Ota-onalar bilan hamkorlik qilish ham bolalar o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Ota-onalar farzandlariga do'stona munosabatda bo'lishni, boshqalarga hurmat bilan qarashni o'rgatishi kerak. Bugungi kunda ta'lim tizimida bolalarning ijtimoiy rivojlanishiga katta e'tibor qaratilmoqda. Guruhiy mashg'ulotlar bu jarayonni samarali tashkil etishning muhim vositalaridan biridir.

Natijada bolalar o'rtasida do'stona munosabatlar shakllanadi, ular bir-birini qo'llab-quvvatlashni o'rganadi va jamiyatda faol shaxs sifatida rivojlanadi. Shaxsning guruhga qarshi yoki uning a'zolariga nisbatan qanday o'zgarishlar kuzatilishi mumkinligi haqida ham so'z yuritiladi. Guruhlarning shaxsga ta'siri jamiyatda ijtimoiy va psixologik jarayonlarni chuqur o'rganish uchun juda muhim mavzulardan biridir. Shaxslar turli guruhlarda faoliyat yuritishi, ijtimoiy o'zgarishlar, muloqot va qarorlar qabul qilish jarayonlariga guruhning ta'siri muhim ahamiyatga ega. Guruhlar, o'z navbatida, shaxslarning qarashlari, xatti-harakatlari va dunyoqarashlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Guruh o'zining a'zolaridan bir-biriga ta'sir o'tkazish orqali o'zgarishlarni yuzaga keltiradi.

Shu bilan birga, guruhlarning ta'siri shaxslarning ijtimoiy pozitsiyalari, mavqei va boshqa guruhlar bilan bo'lgan aloqalariga qarab turlicha bo'lishi mumkin. Bu jarayonlarni tushunish, guruhning shaxsga qanday ta'sir ko'rsatishi va bu ta'sirning psixologik va ijtimoiy natijalarini anglash uchun zarurdir. Guruhlarning shaxsga ta'sirini tushunish uchun, avvalo, guruh dinamikasini o'rganish zarur. Guruh dinamikasi - bu guruhdagi a'zolar orasidagi o'zaro aloqalar va muloqotning qanday shakllanishi va rivojlanishini ifodalaydi. Guruhdagi odamlarning xatti-harakatlari, ularning guruhdagi roli, ijtimoiy normativlar va guruh ichidagi o'zaro aloqalar, shaxsning fikrlari va xatti-harakatlariga ta'sir qilishi mumkin. Guruhning shaxsga ta'sirini psixologik nuqtai nazardan tahlil qilishda konformizm va ijtimoiy bosim muhim o'rin tutadi.

1. Konformizm va ijtimoiy bosim: Konformizm, ya'ni guruhning a'zolari

tomonidan qo'llaniladigan ijtimoiy bosim, shaxsning o'z xatti-harakatlarini guruhning xulqatvoriga moslashtirishga olib kelishi mumkin. Konformizm jarayoni, shaxsning guruhga moslashish istagi va guruhning o'ziga xos ijtimoiy normativlariga rioya qilish maqsadida yuzaga keladi. Guruhdagi a'zolar bir xil fikrni bildirishsa, boshqalar ham shu fikrni qabul qilishi mumkin. Guruhlar o'rtasidagi raqobat yoki guruh ichidagi ijtimoiy normativlar shaxslarning qarorlar qabul qilishida muhim ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu jarayonni Aschning konformizm tajribasi yoki Milgramning ijtimoiy bosim tajribasi orqali yanada chuqurroq tushunish mumkin. Aschning tajribalarida shaxslar, guruhning fikri bilan kelishmagan holatlarda ham, guruhning fikriga ko'proq moslashishga intilganini ko'rsatdi. Bu shuni anglatadiki, guruhlar shaxslarning qarorlar qabul qilishiga va dunyoqarashlarini shakllantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

2. **Guruh fikri va guruhning ta'siri:** Guruh fikri - bu guruhning barcha a'zolarining umumiy qarashlari yoki qadriyatlarining yig'indisi bo'lib, bu fikr guruhning ijtimoiy va psixologik tuzilishini shakllantiradi. Shaxsning guruhga ta'sirini tushunishda guruh fikri katta ahamiyatga ega. Guruh fikri, shaxslarning qarashlarini va xattiharakatlarini normativlashtiradi. Guruhning ta'siri, shaxsning o'zini qanday ko'rishi, qanday qarorlar qabul qilishi va qanday vaziyatlarda guruhning talablariga moslashishini belgilaydi. Masalan, odamlarning guruhda bo'lib, o'z fikrlarini ilgari surishdan oldin guruhning fikrini va talablarini hisobga olishlari ko'pincha boshqalar bilan o'zaro aloqalarini yengillashtiradi. Guruh fikri o'zining tashkil etuvchi elementlari va a'zolarining munosabatlari orqali shakllanadi va o'zgaradi.

3. **Guruhning shaxsga psixologik ta'siri:** Guruhning shaxsga ta'siri faqat tashqi ta'sirlar bilan cheklanmaydi, balki psixologik jihatlarni ham o'z ichiga oladi. Guruhlar, odamlarning o'ziga bo'lgan ishonchiga, hissiyotlariga va motivatsiyalariga ta'sir qiladi. Masalan, guruhda ishtirok etish, shaxsning ijtimoiy qabul qilinishi va o'zini hurmat qilishiga olib kelishi mumkin. Guruhlarning ijtimoiy aloqalari, odamlarning o'zaro muvozanatini, farovonligini va psixologik holatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Guruhdagi a'zolarining bir-biriga ta'siri, shaxsning o'zini qanday anglashiga

va o'z xattiharakatlarini qanday rivojlantirishiga yordam beradi. Guruh ta'siri shaxsning ichki dunyosini o'zgartirib, uning ijtimoiy moslashuvini va o'zgarishini ta'minlaydi.

XULOSA:

Umuman olganda, guruhiiy mashg'ulotlar bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish, jamoaviy hamkorlikni mustahkamlash va ijobiy munosabatlarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli ta'lim muassasalarida guruhiiy mashg'ulotlardan keng foydalanish maqsadga muvofiqdir. Guruhlarning shaxsga ta'siri ijtimoiy psixologiyani muhim jihatidir. Guruhlar, shaxslarning qarorlar qabul qilish jarayonlariga, xatti-harakatlariga va hissiyotlariga ta'sir ko'rsatadi. Guruhlarning shaxsga ta'siri, guruh dinamikasi, konformizm, guruh fikri va psixologik omillar orqali shakllanadi. Guruhlar o'z a'zolarining xatti-harakatlarini ijtimoiy normativlar va guruh fikri asosida boshqaradi va shakllantiradi. Shu bilan birga, guruhning shaxsga ta'siri odamlarning o'zini qanday his qilishiga va jamiyatdagi o'рни va roli qanday rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Guruhlarning shaxsga ta'sirini tushunish, jamiyatda o'zaro aloqalar va guruhlar o'rtasidagi dinamikani yaxshilashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Икромова, С. А. (2024). ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ И ПАМЯТЬ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 59-65.
2. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK SALOMATLIK VA UNING JAMIYATDAGI ROLI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 93-98.
3. Икромова, С. А. (2024). КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ И ТЕРАПИЯ ЛЮДЕЙ В СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЕ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 8-14.
4. Ziyo.net